

Asielzoekers

De Oegandese Daphine aan het werk in de keuken van een Amsterdams techbedrijf.

Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant

REPORTAGE ARBEIDSREGELS

Dat Daphine werkt, is voor iederéén goed

Als asielzoekers direct mogen werken, levert dat de samenleving miljarden op, blijkt uit een rapport dat vandaag verschijnt. Nu is het voor hen haast onmogelijk om aan de slag te gaan, terwijl de voordelen groot zijn, zo blijkt bij cateraar Vermaat.

Marieke de Ruiter
Amsterdam

Twee jaar geleden werkte ingenieur Evgenii (24) nog in een Russische diamantmijn, nu staat hij met zijn Venezolaanse en Somalische collega's mensen te drogen in de spoelkeuken van Vermaat bij een Amsterdams techbedrijf. Hij kwam in Nederland terecht via YouTube, vertelt hij boven het lawaai van de afwasmachine uit. 'Na de mobilisatie zocht ik naar goede plekken om te wonen en volgens de filmpjes was hier alles goed geregeld.'

Wat er op YouTube niet bij werd vermeld, was dat het niet makkelijk zou worden om in Nederland aan het werk te komen. Het eerste half jaar is werken voor asielzoekers verboden, daarna mogen ze alleen werken als ze een burgerservicenummer hebben én de werkgever een tewerkstellingsvergunning voor hen aanvraagt. Bureaucratische hobbels die voor veel migranten en werkgevers reden zijn af te haken. Het gevolg: anderhalf jaar na het verkrijgen van hun status zit 90 procent van de asielmigranten in de bijstand.

En dat is zonde, blijkt uit een vandaag verschenen rapport van SEO Economisch Onderzoek. In opdracht van arbeidsbemiddelaars en werkgevers bekeek het bureau wat het zou opleve-

ren als asielzoekers, net als Oekraïners, wél direct toegang zouden krijgen tot de arbeidsmarkt. Alleen al de vluchtelingen die vorig jaar een verblijfsvergunning aanvroegen, leveren een arbeidspotentieel op van ruim 28 duizend mensen en een welvaartswinst van bijna 2 miljard euro in de komende tien jaar.

Dat bedrag komt niet alleen ten goede aan de asielzoekers zelf, via hun loon. 'Het wordt verdeeld', legt onderzoeker Arjan Heyma uit. 'Bedrijven hebben nettowinst en de overheid kan meer belasting innen.' Bovendien moeten asielzoekers die werken bijdragen aan hun eigen opvang. Dat bespaart bijna 100 miljoen per instroomjaar. 'En ze doen later, als ze een verblijfsstatus hebben, minder vaak een beroep op de bijstand, een besparing van nog eens 1 miljard euro over 10 jaar.'

Peper

Bovendien zijn er baten die niet in geld zijn uit te drukken, maar wel zijn af te lezen aan het gezicht van de Oegandese Daphine (27), die in de kantine van het Amsterdams techbedrijf gulle lepels rijst op borden schept. 'In de opvang was ik mezelf aan het verliezen', legt ze uit. 'Ik heb altijd gewerkt, maar ineens bestonden mijn dagen uit slapen en eten.' Hier, achter het fornuis,

voelt ze zich 'herboren'. Dat ze bij de techwerkers met hun serieuze brillen en snelle sneakers wat terughoudender moet zijn met de peper, neemt ze daarbij graag voor lief.

Ook bij cateraar Vermaat bestond aanvankelijk huiver voor de regels om asielmigranten in dienst te nemen, maar inmiddels kan manager 'social return' Dorieke Looije de conclusies van het SEO-onderzoek alleen maar onderschrijven. 'We hadden al van alles rondlopen: mensen met een ondersteuningsbehoefte, statushouders, Oekraïners. Maar deze groep kwam niet in beeld. Het was te ingewikkeld en te spannend: als die tewerkstellingsvergunning één dag is verlopen, zijn asiel-

zoekers al illegaal en kun je een boete krijgen van de Arbeidsinspectie.'

Toch ging ze akkoord toen arbeidsbemiddelaar Raphaël Nouwen voorstelde om het te proberen met vijftig asielmigranten. Op de voorwaarde dat hij de administratieve rompslomp op zich zou nemen. 'Het momentum was daar', aldus Looije. 'Wij hadden mensen nodig en er zat een hele groep te niksen die dolgraag wilde werken.' Inmiddels werken op de Vermaat-locaties zeventig asielmigranten.

Werkgeversbelang

Migratieonderzoeker Jaco Dagevos van het Sociaal en Cultureel Planbureau noemt het een belangrijk verschil dat ook werkgevers met het SEO-onderzoek nu druk zetten op de overheid. 'Tien jaar geleden gingen er ook wel stemmen op om vluchtelingen makkelijker aan het werk te krijgen, maar dat waren vooral belangenorganisaties die opkwamen voor het welzijn van de vluchtelingen zelf. Nu is er met de krapte een economisch motief bij gekomen en zijn werkgevers ook belanghebbenden.'

Wat in de discussie helpt, is dat er een praktijkvoorbeeld is van hoe het ook kan: in tegenstelling tot de asielmigranten mochten Oekraïners wél direct aan het werk. En dat deden ze ook massaal – binnen twee jaar was 55 procent aan

de slag. 'Dat laat zien dat die regelgeving er dus echt toe doet', aldus Dagevos.

Dat bleek ook dit najaar toen de rechter een streep zette door de zogeheten 24-wekeneis. Tot dan mochten asielzoekers, als ze dan eindelijk aan het werk waren, dit maximaal 24 weken per jaar doen. Sinds de rechter oordeelde dat dit in strijd is met het Europees Recht, is er al een belangrijke hobbel voor werkgevers weggenomen en ook al een deel van de door SEO berekende welvaartswinst geboekt: 0,8 miljard euro voor de komende tien jaar.

Maar er is dus nog wel een weg te gaan. 'De belangrijkste boodschap van ons onderzoek is dat de balans hoe dan ook positief uitslaat voor de samenleving als geheel', aldus Heyma. 'En dan is de redenatie heel simpel: deze migranten zijn hier toch al, en als je ze productief laat zijn, leveren ze maatschappelijk veel op.'

In de spoelkeuken ontfermt Evgenii zich na de messen over de borden die met veel geraas uit de spoelmachine rollen. Het mag dan gek klinken, maar sinds hij op deze lawaaijige plek werkt, ziet hij de boodschap uit de YouTube-filmpjes bevestigd: Nederland is zo slecht nog niet. 'Als je stilzit ga je alleen maar denken aan het leven dat je had', zegt hij. 'Nu denk ik aan het leven dat ik voor me heb.'

ASIELMIGRANTEN VAKER AAN HET WERK

■ Sinds de 24-wekeneis is geschrapt, zijn er meer asielmigranten aan het werk gegaan. Het UWV kreeg de eerste twee maanden van dit jaar 1.159 aanvragen voor een tewerkstellingsvergunning binnen. Dat zijn er fors meer dan de 273 in dezelfde periode vorig jaar.